

**СМЕРНИЦЕ
ЗА ОРГАНИЗАЦИЈУ И РЕАЛИЗАЦИЈУ
ОБРАЗОВНО-ВАСПИТНОГ РАДА У ОСНОВНОЈ
ШКОЛИ У ШКОЛСКОЈ 2023/2024. ГОДИНИ**

Август 2023.

1. Предмет и примена Смерница за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи у школској 2023/2024. години

Смерницама за организацију и реализацију образовно-васпитног рада у основној школи (у даљем тексту: школи) у школској 2023/2024. години (у даљем тексту: Смернице), **ближе се уређују начин планирања, организовања и остваривања образовно-васпитног рада школе, са нагласком на остале облике образовно-васпитног рада и унапређивање васпитног рада са ученицима.**

Услед последица мајских трагедија, првенствено ради обезбеђивања добробити и подршке целовитом развоју детета/ученика, настава у другом полугодишту школске 2022/2023. године за ученике основне школе завршена је раније. Између осталог, Смернице треба да помогну школи да успостави континуитет у даљем образовно-васпитном раду, да достигне законом прописане циљеве образовања и васпитања и да се што успешније носи са могућим изазовима у новој школској години.

Правни основ Смерница јесте Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17, 27/18 – др. закон, 10/19, 6/20 и 129/21), Закон о основном образовању и васпитању („Службени гласник РС”, бр. 55/13, 101/17, 27/18 – др. закон, 10/19 и 129/21), прописи којима се уређују планови и програми наставе и учења и прописи којима се ближе уређују специфични аспекти рада школе.

2. Циљеви Смерница

Заједнички циљ Смерница је организација активности чијом ће се реализацијом и активним укључивањем ученика допринети првенствено **развоју позитивних људских вредности код ученика**, као и унапређивању **односа заснованих на међусобном поштовању, сарадњи и солидарности уз уважавање различитости.**

Директор, наставници, стручни сарадници и родитељи, односно други законски заступници (у даљем тексту: родитељи) одговорни су за остваривање ових циљева, којима се обезбеђују безбедно и подстицајно окружење за учење и развој свих чланова школске заједнице.

3. Образовно-васпитни рад у школској 2023/2024. години

У планирању и реализацији образовно-васпитног рада у школској 2023/2024. години неопходно је осим законских и програмских основа уважити и сугестије и захтеве које произилазе из Смерница. Приликом разматрања начина на који ће се Смернице применити у школи, упућујемо на коришћење додатних извора који су наведени у прилогу и чине њихов саставни део.

У наставку је представљен резиме Смерница у виду корака које је неопходно предузети, након чега је дат табеларни приказ активности које школа треба да реализује у школској 2023/2024. години:

- Први наставни дан школске 2023/2024. године потребно је организовати кроз **разговор са ученицима и упознавање ученика са планом рада** у првим недељама нове школске године;
- Настава у недељи од 04. до 08. септембра 2023. године се организује **кроз тематску наставу**, у оквиру које се могу реализовати радионице и друге активности усмерене

ка неговању вредности **међусобног поштовања, сарадње и солидарности**, уз **уважавање различитости**;

- У недељи од 11. до 15. септембра 2023. године се спроводи **иницијално процењивање** у оквиру предмета програма наставе и учења одређеног разреда и на основу резултата иницијалног процењивања се планира реализација образовно-васпитног рада у складу са постигнућима ученика;
- Годишњим планом рада школе предвидети **самовредновање рада у областима квалитета – Подршка ученицима и Етос**. Самовредновање рада се реализује у првом полугодишту школске 2023/2024. године;
- Реализацију акционог плана унапређивања Подршке ученицима и Етоса реализовати почетком и током другог полугодишта;
- Организовати и реализовати **иницијално процењивање адаптације ученика петог разреда** на нову средину и планирати мере подршке са наставницима и ученицима;
- Ученике упознати са програмима слободних наставних активности (СНА), истаћи значај реализације свих, а нарочито реализацију две **нове слободне наставне активности – Врлине и вредности као животни компас I, II** ;
- До краја првог полугодишта **јасно истаћи визију развоја школе** и на основу ње у партиципативном процесу **дефинисати мото (идентитет) школе**. Мото је један од важних симбола школе који је познат и општеприхваћен.

Табеларни приказ активности које ће се у школи реализовати у школској 2023/2024. години

<i>Активност</i>	<i>Период реализације</i>	<i>Носиоци активности</i>	<i>Резултат</i>
Заједнички разговори свих актера школског живота	Од 01. септембра 2023. године и у континуитету током наставне године	Сви запослени у школи	Ревидиран Развојни план школе и израђен план активности; Могући су нови приоритетни циљеви развоја
Тематска настава	04-08. септембар 2023.	Наставници	Оперативни планови; Продукти тематске наставе
Избор слободних наставних активности (две нове – Врлине и вредности као животни компас)	Септембар 2023.	Одељењске старешине	Оперативни план реализације СНА; Продукти СНА
Иницијално процењивање	11-15. септембар 2023.	Наставници и стручни сарадници	Различите технике и инструменти за формативно праћење

			напредовања ученика; Оперативни планови (укључујући и планове додатне подршке)
Процењивање адаптације ученика петог разреда	Септембар- децембар 2023.	Стручни сарадници	Анализа и интерпретација резултата истраживања; Дефинисани кораци и план подршке ученицима и наставницима
Самовредновање рада школе – Подршка ученицима и Етос	Октобар-децембар 2023.	Тим за самовредновање	Анализа и интерпретација резултата самовредновања; Ревидиран Развојни план школе и приоритетни циљеви
Дефинисати мото (идентитет) школе	Септембар- децембар 2023.	Тим за развојно планирање и одељењске старешине Ученички парламент	Дефинисан мото (идентитет) школе, доступан свима и промовисан идентитет школе; Промоција визије школе

3.1. Почетак школске године и први месец реализације наставе

Први наставни дан школске 2023/2024. године ће се организовати кроз разговор и **упознавање ученика са планом и радом** у наредном периоду, односно о раду у првим недељама нове школске године. Наставници су аутономни да своје оперативне планове креирају у складу са Смерницама за прве две недеље септембра 2023. године. Касније се при креирању оперативног плана ослањају на резултате иницијалног процењивања и искуства стечена током реализације тематске недеље.

Такође, у **првој недељи**, школа организује **заједничке разговоре са свим актерима школског живота**, с циљем конципирања образовне стратегије како да односи у школи буду засновани на **међусобном поштовању, сарадњи и солидарности, уз уважавање различитости**. Током септембра и октобра 2023. године наставници и запослени у школи заједно са ученицима и родитељима креирају **идентитет школе** тако што ће дефинисати заједничке циљеве, односно визију развоја, мисију и мото школе, као и очекивана понашања која су у складу са договореним идентитетом. Идентитет школе ће бити доступан свима, промовисан путем интернет странице школе, друштвених мрежа, школских паноа и свих активности које школа реализује.

Да би се ученици што успешније вратили у неопходну дневну рутину, односно редовним школским активностима, неопходно је да то буде постепено, нарочито у првим двема недељама месеца септембра 2023. године. Томе ће допринети **тематско планирање – тематски дани**, посебно прва тематска недеља (од 04. до 08. септембра 2023. године), која ће подразумевати интерактивне методе рада, остваривање наставе кроз различите приступе (интегративна, амбијентална, пројектна настава и друго), међупредметно повезивање без

ограничења трајања часа појединих предмета, а све уз уважавање индивидуалних карактеристика и могућности сваког ученика. Пожељно је да школе у току наставне године планирају тематске активности једном или више пута месечно и наставе са реализацијом тематских дана.

Један од циљева оваквог приступа би свакако био и сагледавање потреба ученика и заједничко планирање активности које су у функцији брже адаптације ученика и уласку у редовне школске активности.

Школе имају аутономију да, уз подршку свих релевантних актера школског живота одреде тему тематских дана, вођене вредностима **међусобног поштовања, сарадње и солидарности, уз уважавање различитости**. Предлог тема за организацију тематских дана: *Ја волим и поштујем себе и друге; Шта могу да учиним за тебе?; Ми смо деца једног света; Подељена срећа је два пута већа; У туђим џипелама; Кад се многе руке сложе/удруже; Богатство различитости; Упознајмо свет кроз игре, културу, књижевност, историју, гастрономију и др.; Магична моћ речи; Дани демократске културе; Моја школа је мој други дом – правила понашања; Шта ти осећааш, желим да знам?*

Садржај рада и организација тематске наставе захтевају корелацију садржаја више предмета, истраживање, сарадњу са другим наставницима или ученицима, истих или различитих старосних група, разним локалним организацијама, коришћење различитих дидактичких средстава и медија и примену проблемске наставе.

Како прва, тако и **друга недеља** (од 11. до 15. септембра 2023. године) посвећена је заједничким разговорима, дружењу и планирању. У овој недељи се спроводи **иницијално процењивање** (провере и тестирања) претходних постигнућа ученика у оквиру одређене области, модула или теме, а који су од значаја за обавезни предмет, изборни програм и активност како би се организовали рад и праћење ученика, с посебним освртом на ученике из осетљивих друштвених група. Важно је да наставници упознају ученике са циљем иницијалног процењивања, нагласе да његова функција није добијање оцене, али и да истакну важност ученичког залагања приликом иницијалног процењивања како би наставници добили релевантне информације за организовање даље наставе. Резултати иницијалног процењивања ће се користити како би се креирао оперативни план школе и ради даљег праћења напредовања ученика. Такође, стручни сарадници се ослањају на резултате ове процене како би идентификовали ученике којима ће бити потребна посебна подршка и како би се, у сарадњи са наставницима, та подршка даље планирала.

Мотивација ученика у наставном процесу је важна за унапређивање постигнућа и грађење поверења у школу. Важно је да ученици осете задовољство због добро урађеног задатка, због укључености у процес учења, сарадње са наставницима и вршњацима. Одређена доза такмичарског духа на часу може да буде корисна, али је важно да не прерасте у ривалитет. Високо компетитивна средина за учење подиже анксиозност и утиче на то да се већ несигурни ученици додатно повуку, што негативно утиче на њихову мотивацију, а и успорава динамику целог одељења. Ученицима треба да буде јасно да се од њих очекује да буду успешни, не зато што *морају* да буду успешни, већ зато што школа и њихови наставници верују да они то *могу*. Уколико је неким ученицима потребно обезбедити додатну подршку, онда треба пронаћи начин како да дођу до позитивног резултата, али тако да се не осете мање способним. Редовно треба давати повратну информацију о раду и резултату учења сваком ученику. Таква формативна оцена треба да буде детаљна и конструктивна, да садржи информацију о томе шта је добро урађено и шта би били наредни кораци како би се рад додатно унапредио. Ученике треба подстицати да сами коментаришу

свој рад, да буду рефлексивни као и да коментар на рад својих другова буде конструктиван (обавезно спречавати исмевање, изругивање и грубе коментаре). Утврдити, заједно са ученицима, правила и начин који ће се примењивати приликом оцењивања и самооцењивања.

Добар начин за моделовање понашања ученика је путем сопственог примера. У ученичком узрасту важан модел према коме ученици обликују своје понашање и сопствена очекивања је наставник. Начин комуникације (вербална и невербална) који се примењује у раду са ученицима је од суштинског значаја развој слике о себи и сопствени развој.

3.2. Примена Смерница током школске 2023/2024. године

На темељима започетих активности у првим недељама школске године школа ће наставити да ради на унапређивању своје документације и праксе како би обезбедила подстицајно и безбедно окружење и континуирано промовисала вредности међусобног поштовања, сарадње и солидарности, уз уважавање различитости.

Годишњи план – програми: Приликом израде програма заштите од насиља, злостављања и занемаривања и програма спречавања дискриминације и ризичних понашања планиране активности треба да одражавају актуелне потребе школе на основу анализе стања (сигурност и безбедност ученика, анализа ситуација насиља и ризичних понашања ученика из претходне школске године и сл.) и искустава из првих недеља реализовања наставе, како би прецизно планирали активности, носиоце и динамику реализације. Запослени, ученици и родитељи ће бити упознати са могућностима коришћења *Националне платформе „Чувам те“* у складу са раније добијеним инструкцијама.

Самовредновање рада школе у школској 2023/2024. години: Годишњи план рада школе у делу који се односи на самовредновање рада школе допунити областима – Подршка ученицима и Етос. Школа самовредновање спроводи у првом полугодишту, да би се у другом полугодишту додатно редефинисали оперативни планови и програми рада школских тела и тимова.

Школе које су претходне школске године спроводиле самовредновање из ових области ревидирају своје планове тако да они буду усклађени са овим Смерницама и предузимају мере за унапређивање рада школе у оквиру ових области квалитета.

Акциони план ускладити са резултатима самовредновања и потребом за унапређивањем васпитног рада у школи, као и са заједнички дефинисаним идентитетом.

Процењивање адаптације и пружање подршке ученицима у школској 2023/2024. години – Стручни сарадници ће организовати испитивање ученика у највулнерабилнијим одељењима и свим одељењима петог разреда о потребама и изазовима са којима се ученици сусрећу. У складу са добијеним резултатима и осталим добијеним информацијама од родитеља и наставника планираће се и реализовати специфична подршка ученицима и наставницима.

Идентитет школе – Током школске године истицаће се и охрабривати понашања ученика, наставника и родитеља која су у складу са дефинисаним идентитетом, а он ће се кроз континуирана настојања школе обогаћивати и промовисати у настави и изван школе.

Хуманитарне активности и активности у локалној заједници – У складу са циљевима Смерница, идентитетом школе и вредностима које се у школи промовишу, школа ће организовати са родитељима и ученицима хуманитарне акције **ослањајући се на постојеће ресурсе у локалној заједници.**

Ваннаставне активности – Овим активностима обухватиће се што већи број ученика, у складу са њиховим интересовањима, уз уважавање различитих потреба и доступних ресурса и капацитета школе, а са фокусом на развој позитивних људских вредности, унапређивање односа заснованих на међусобном поштовању, сарадњи и солидарности уз уважавање различитости.

Потребно је креирати план активности ради обележавања значајних дана/датума током школске године.

Ученички парламент – Школе ће пружити подршку активном укључивању ученика у ученичке организације и тимове у циљу развоја позитивних вредности и сарадње. Активније учешће ученика у доношењу одлука које се њих непосредно тичу, заступање интереса свих ученика у школи, као и подржавање иницијатива ученика, један је од важних задатака школе, јер на тај начин ученици јачају самопоуздање и постају одговорне личности.

Допунску и додатну наставу треба организовати тако да не буду искључиве, односно да не подржавају компетитивност међу ученицима и посредно шаљу поруке ученицима да нису успешни или талентовани у некој области. Корисно би било да допунска настава има облик консултативног рада намењеног свим ученицима, као и да се користе предности вршњачког подучавања и подстакну родитељи да пруже подршку (на пример, кроз креирање Клубова за учење). Током додатне наставе истицати важност ученичких интересовања и уложеног труда, а не стављати акценат искључиво на изванредна постигнућа и значај такмичења.

Излети, настава у природи, екскурзије и студијска путовања пружају могућност да се одређени образовни исходи остваре током другачијег облика наставе (на пример, посета културноисторијски значајним местима, обиласцима природних богатстава, разговора са мештанима). Такође, ови облици наставе омогућавају наставницима да упознају ученике у неформалној атмосфери и стекну бољи увид у њихове социоемоционалне компетенције и степен прихваћености у вршњачкој групи, као и да „осете” динамику вршњачких односа у одељењу, што је важно за превенцију насиља и неговање вредности сарадње и солидарности.

Час одељењског старешине има важну улогу у развоју моралних капацитета детета, ставова и уверења ученика и у упознавању ученика са школским животом и односима којима уважавају друге. У разговор и дискусију треба да буду укључени сви ученици, као и да буду заступљени садржаји и активности везани за развој емпатије, сарадње, солидарности, поштовања различитости и сл. Предлог тема које могу да буду реализоване на часовима одељењског старешине су: *Емпатија, Толеранција, Другарство, Позитивне вредности – путокази за живот; Шта је филантропија?* Програм одељењских заједница и одељењског старешине ће се организовати у складу са раније послатим документом *Упутства за педагошки рад одељењског старешине*.

Сарадња са родитељима – У циљу стварања сарадничке атмосфере и развоја поверења неопходно је укључивати родитеље као равноправне партнере у све сегменте и области рада школе. Један од важних услова за успостављање сарадње је благовремено и јасно информисање, као и обезбеђивање прилика за двосмерну конструктивну комуникацију, коју ће одликовати узајамно поштовање и уважавање различитих перспектива. Пожељно је користити више канала комуникације, као и континуирано слати поруку да је партиципација родитеља добродошла. Са друге стране, од родитеља се очекује одговорно понашање, односно праћење напредовања ученика које, између осталог, подразумева редовно извештавање одељењског старешине о променама у понашању и учењу код ученика, као и спремност за консултације како са наставницима, тако и са стручним сарадницима школе или спољним сарадницима.

Наведене опште принципе сарадње, али и циљеве и активности специфичне за ову школску годину потребно је и пре почетка школске године поделити са родитељима

користећи посредне канале комуникације, а потом и на првом родитељском састанку истаћи новине настале у школским документима и планираним активностима.

У саветодавном раду са родитељима треба планирати теме на основу сагледавања потреба родитеља (спровести анкетирање родитеља којим би се сагледале њихове потребе на почетку и током школске године и ослањати се на податке добијене кроз разговоре реализоване на почетку првог полугодишта).

Потребно је да школа преузме иницијативу за организовање што више активности у којима заједно учествују наставници, ученици и родитељи. Од изузетног је значаја развој партнерства са породицом, у контексту коришћења различитих могућности укључивања родитеља и неговања партнерства, с обзиром да породица и школа, имају заједничке интересе и одговорности према деци у стварању бољих програма и прилика за развој и постигнућа ученика.

- **Током целе школске године, у реализацији свих наставних, ваннаставних и осталих облика образовно-васпитног рада важно је достизање међупредметних компетенција, одговарајућих исхода образовања и стандарда квалификација код свих ученика како би њихово образовање испунило образовну и васпитну функцију неопходну за укључивање у савремено друштво и свет рада као и наставак школовања.**

- **Посебан нагласак током ове школске године је на развоју позитивних људских вредности, унапређивању односа заснованих на поштовању, сарадњи и солидарности уз уважавање различитости.**

Број: 119-01-00240/2/2023-01

У Београду, 16. августа 2023. године

МИНИСТАР

Проф. др Славица Ђукић Дејановић, с.р.

Материјали за оснаживање школа у реафирмацији васпитног рада са ученицима и развоју сарадње са родитељима

Завод за унапређивање образовања и васпитања - <https://zuov.gov.rs/>

Заштита од насиља и дискриминације

- Национална платформа „Чувам те“ – [Onlajn obuke za zaposlene \(cuvamte.gov.rs\)](https://cuvamte.gov.rs/)
- „Ка сигурном и подстицајном школском окружењу“ – [C8Ka-sigurnom-i-podsticajnom-skolskom-okruzenju.pdf \(prosveta.gov.rs\)](https://prosveta.gov.rs/skolskom-okruzenju.pdf)
- Приручник „Психолошке кризне интервенције у образовно-васпитним установама“ <https://mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2022/02/C5Psiholoske-krizne-intervencije-u-obrazovno-vaspitim-ustanovama.pdf>
- Како бринути о себи током кризних ситуација, [Публикације - Министарство просвете, науке и технолошког развоја \(prosveta.gov.rs\)](https://prosveta.gov.rs/publikacije-Ministarstvo-prosvete-nauke-i-tehnoloskog-razvoja), https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2023/05/Za-mlade_cyr_web.pdf, https://prosveta.gov.rs/wp-content/uploads/2023/05/Za-nastavnike_cyr_web.pdf.
- Ка праведном образовању – за спречавање сегрегације у установама образовања и васпитања и предузимање мера за десегрегацију, <https://prosveta.gov.rs/kategorija/publikacije/>.
- Водич кроз превенцију и одговор на дискриминацију за запослене у установама образовања и васпитања – Од препознавања до поступања, <https://prosveta.gov.rs/kategorija/publikacije/>.
- Брошура за родитеље – Превенција, заштита и поступање у случајевима дискриминације у образовању, <https://prosveta.gov.rs/kategorija/publikacije/>.
- Видео обука о примени Правилника о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање – Видео обука о протоколу поступања у установи у одговору на насиље, злостављање и занемаривање – https://www.youtube.com/watch?v=XIVXRxiSYwk&t=17s&ab_channel=Ministarstvoprosвете

Образовање за демократску културу

- Материјали за наставнике за примену међупредметне компетенције *Одговоран однос према здрављу* <https://zuov.gov.rs/zdravlje>
- *Живот у демократској породици*-приручник за родитеље адолесцената узраста 15 до 19 година <https://mpn.gov.rs/kategorija/publikacije/>
- *Одрастање у демократској породици* – приручник за родитеље са одељцима о узрасту 6 – 10 и 11 – 14 година. <https://mpn.gov.rs/kategorija/publikacije/>
- *Како до демократске културе у школама* – <https://mpn.gov.rs/kategorija/publikacije/>
- *Образовање за дигитално грађанство* – приручник <https://mpn.gov.rs/kategorija/publikacije/>
- *Подучавање компетенција за демократску културу кроз онлајн наставу*, <https://mpn.gov.rs/kategorija/publikacije/>
- Приручник *Смернице за интеграцију референтног оквира компетенција за демократску културу* <https://mpn.gov.rs/kategorija/publikacije/>
- Препоруке креаторима образовних политика, <https://prosveta.gov.rs/kategorija/publikacije/page/2/>.

Превенција осипања ученика из образовања

- Приручник за школе, *Спречавање осипања ученика из образовног система*, <https://mpn.gov.rs/kategorija/publikacije/>
- Приручник за школе са примерима из праксе, „*Како подржати ученике из осетљивих група у периоду транзиције ка средњој школи?*“ <https://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2021/07/Publikacija-Kako-podrzati-ucenike-iz-osetljivih-grupa-fin.pdf>

Каријерно вођење и саветовање

Каријерно вођење и саветовање-приручник за наставнике основних и средњих школа
[2020_euroguidance_prirucnik_aktivnosti_kvis.pdf](#)

**МОДЕЛИ ПРИПРЕМА ЗА РЕАЛИЗАЦИЈУ ТЕМАТСКИХ ДАНА
У ОСНОВНОМ ОБРАЗОВАЊУ И ВАСПИТАЊУ
- ЗА ПОЧЕТАК ШКОЛСКЕ 2023/24. ГОДИНЕ -**

Сврха тематског дана треба да буде јасно видљива у дидактичко-методичком заглављу припреме. Циљ и исходи тематског плана треба јасно да указују и да садрже сврху реализације изабране теме и конкретна очекивана постигнућа ученика.

ПРВИ ЦИКЛУС

Ова припрема представља модел.

Уколико се наставник определи да реализује овај тематски дан, који је дат само као пример потребно је да припрему контекстуализује и прилагоди себи и својим ученицима. Може да је допуни, редигује, користи у целости или само делове припреме и у односу на то потребно је да одреди временску динамику тематског дана.

Изабрана тема дана: У царству другарства

Изабрани разред: први

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА	ТИП ЧАСА
Српски језик	Добро дошли у наше царство другарства – говорна вежба	вежбање
Математика	Лево, десно, између	обрада
Ликовна култура	Обликовање цртежа: Ја у школи	вежбање
Музичка култура	У свету постоји једно царство, Б. Милићевић Коцкица – слушање музике	утврђивање

Циљ тематског дана:	Развијање осећаја припадности новом колективу и другарства са вршњацима.
Исходи дана:	На крају дана ученик ће бити у стању да: <ul style="list-style-type: none"> - каже неколико реченица о првом дану у школи - изнесе своје мишљење о другарству - одреди свој положај у односу на другу децу и предмете у учионици - представи себе на папиру - својим учешћем доприноси у изради панона на тему „Наше одељење – наше царство“ - изнесе утисак о слушаној композицији
Наставне методе:	Вербално-текстуалне и демонстративно-илустративне

Наставни облици:	Индивидуални, фронтални, рад у групи
Наставна средства:	Хамер/пано, папири А5, дрвене бојице, лепак, рачунар са интернет везом
Начини провере остварености исхода:	Посматрање и продукти рада

АРТИКУЛАЦИЈА ДАНА

ВРЕМЕ	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА
	Подстиче и води разговор о утисцима и запажањима ученика о првом дану у школи, са акцентом на сусрете са познатим другарима и познанство са новим другарима.	Учествују у разговору, износе своја запажања.
	Саопштава тему дана. Упознаје ученике са оним шта ће и како радити. Записују тему дана на табли.	Слушају и прате.
	Организује активности слушања композиције: „У свету постоји једно царство”, Бранко Милићевић Коцкица.	Слушају. Прате инструкције и учествују у разговору. Износе утиске о слушаној композицији.
	Подстиче и води разговор о другарству. Подстиче ученике да испричају шта за њих значи другарство, да ли имају друга или другарицу у одељењу, како се друже са својим другом или другарицом.	Учествују у разговору, износе своја искуства.
	Организује игру. Ученици треба да се поделе у групе од по три ученика. Ако број ученика у одељењу није дељив са 3 једна група може имати два или четири члана. Све групе формирају један круг како би видели једни друге. Дете које је у средини прве групе представи се другима тако што гласно изговори своје име, а затим представи друга/другарицу са његове леве стране, а затим са десне (На пример: „Ја се зovem Ана. Са моје леве стране је Милош, а са десне стране је Милица. Ја сам између њих“). Пожељно је да у игри учествују сви ученици. Ако је у одељењу мање ученика, могу се правити замене места у оквиру тројки.	Учествују у игри. Пажљиво слушају имена другога/другарица из одељења. На крају активности ученици треба да наведу имена једног друга и једне другарице, које нису познавали од раније.
	Организује и води активности у којима ученици уочавају и одређују међусобни положај предмета и бића и прави одговарајући запис на табли.	Учествују у разговору. Постављају предмете у одговарајући положај, пресликавају запис са табле у своје свеске.
	Најављује активност и даје упутства за израду заједничког паноа „Наше одељење – наше царство“. Дели ученицима папир А5 на коме ученици треба да нацртају себе.	Цртежом представљају себе. Цртају шта би све волели да имају у

	<p>Помаже ученицима да поставе свој цртеж на хамер/пано „Наше одељење – наше царство“.</p> <p>Док ученици раде пустити тихо композицију: „Другарство”, Д. Лаковић</p>	<p>свом царству (лопте, играчке, животиње...)</p>
	<p>Разговара са ученицима о оствареним резултатима на крају тематског дана.</p> <p>Похваљује све ученике и њихов рад.</p>	<p>Изнесе своја запажања о дану и мишљење о оствареним резултатима.</p> <p>Пореде шта су претходно знали о другарству, а шта су данас ново научили.</p>
<p>ЕВАЛУАЦИЈА РЕАЛИЗОВАНОГ ТЕМАТСКОГ ДАНА</p>	<p>Шта је било посебно добро током овог дана?</p> <p>Да ли је било потешкоћа приликом реализације планираног?</p> <p>Да ли сте остварили планирани циљ?</p> <p>Када бисте поново организовали овај дан, шта бисте другачије урадили?</p>	

ДРУГИ ЦИКЛУС

Изабрана тема дана: Кад се многе руке сложе – другарство, заједништво, сарадња, на истом задатку...

Изабрани разред: пети

За изабрану тему дефинисан је циљ тематског дана. У табели су дати предмети за пети разред. За сваки предмет је дефинисана наставна јединица и исходи часа. У односу на дан реализације тематског дана, распоред часова и наставников оперативни план, наставник планира начин реализације свог наставног часа у контексту тематског дана и у сарадњи са колегама.

Циљ тематског дана:	Развијање осећања припадности колективу и позитивног односа према новом контексту и вршњацима.
----------------------------	--

ПРЕДМЕТ	НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА ¹	ТИП ЧАСА	Исходи На крају часа ученик ће бити у стању да:
Српски језик	Мој друг/другарица и ја смо заједно урадили, говорна вежба	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - кратко опише свог друга/другарицу - изнесе своје мишљење о другарству - представи добити заједничког рада са другом/друговима - учествује у вођеном разговору поштујући договорена правила
Математика	Бројевни изрази у скупу N	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - израчуна вредност једноставнијег бројевног израза - реши једноставан проблем из свакодневног живота (у коме се појављује другарство, сарадња и слично) користећи бројевни израз - сарађује и буде члан тима
Ликовна култура	Увод у програм – значај ликовне културе	Вежбање	<ul style="list-style-type: none"> - наведе какав је за њега/њу значај ликовне културе - ликовним радом представи шта за њега/њу значи другарство/сарадња/заједништво... - користи материјал и прибор у складу са инструкцијама
Музичка култура	СМ: „Другарство”, Д. Лаковић и музичка игра „Коларићу, панићу”	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - изнесе утисак о слушаној композицији - игра и сарађује у игри „Коларићу, панићу” - кратко објасни важност сваког члана који учествује у игрању музичке игре <i>Коларићу панићу</i> како не би долазило до прекида у колу
Историја	Увод у историју	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - објасни примером зашто се историја сматра друштвеном науком

¹ Дате наставне јединице су предлог и наставник их мења у односу на свој план и идеје које подупиру тему дана. На пример, за српски језик је дата говорна вежба, а наставник може да планира штиво.

			<ul style="list-style-type: none"> - представи себе (своју улогу) као део породице, део неке групе, део локалне заједнице... - прикаже примером утицај прошлих догађаја/поступака на савремена дешавања (лична историја) - активно учествује у раду пара или мале групе у складу са улогом и показује поштовање према сарадницима
Техника и технологија	Појам, улога и значај технике и технологије на развој друштва и животног окружења	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - искаже своје мишљење о значају и улози технике и технологије на развој друштва и животног окружења - активно учествује у реализацији заједничког задатка са паром из клупе или у оквиру мале групе - кратко опише значај појединца у раду групе и реализацији заједничког школског задатка
Страни језици	Поздрављање и представљање себе и других Изражавање молби, захтева, обавештења, извињења и захвалности	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - саопшти у неколико реченица информације о себи и члановима заједничког домаћинства - захвали и извини се на једноставан начин - саопшти кратку поруку којом се захваљује
Биологија	Жива бића, нежива природа и биологија	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - групише жива бића према њиховим заједничким особинама - направи разлику између одговорног и неодговорног односа према живим бићима у непосредном окружењу - у сарадњи са другом из клупе предлаже акције бриге о биљкама и животињама у непосредном окружењу
Географија	Увод у географију	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - повеже постојећа знања о природи и друштву са географијом као науком - наведе пример значаја учења географије за неке конкретне животне ситуације (породична путовања, излети, екскурзије...)
Физичко и здравствено васпитање	Увод у физичко и здравствено васпитање	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - објасни својим речима сврху и значај физичких активности; - поштује правила понашања вежбања у заједничким просторијама - примени и поштује правила тимске игре - опише на који начин понашање појединца утиче на стање заједничких просторија за вежбање, на резултате и успех тима у спортској игри
Информатика и рачунарство	Предмет изучавања рачунарства и информатике	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - упореди начине рада и живота људи пре и после појаве дигиталних уређаја - упореди традиционалне видове комуникације са комуникацијом посредством дигиталних уређаја - наведе добробити развоја ИКТ, као и могуће негативне последице на развој и одрастање деце - наведе негативне последице претеране употребе екрана на дружење

Грађанско васпитање	Права и обавезе у другарству и дружењу	Обрада	<ul style="list-style-type: none"> - изнесе своје мишљење о другарству - објасни везу између права и обавеза - кратко објасни значај поштовања правила у функционисању заједнице
---------------------	--	--------	---

ДИДАКТИЧКО-МЕТОДИЧКИ ПЛАН²

Наставне методе	
Наставни облици	
Наставна средства	

АРТИКУЛАЦИЈА ЧАСОВА³

	АКТИВНОСТИ НАСТАВНИКА	АКТИВНОСТИ УЧЕНИКА	Напомена/смерница
Уводни део часа	<ul style="list-style-type: none"> – врши емоционалну припрему ученика за тему часа – саопштава тему часа – упознаје ученике са оним шта ће и како радити – записују тему на табли 	<ul style="list-style-type: none"> – постављају питања, одговарају на питања, учествују у разговору, износе своја запажања, искуство и мишљење 	<ul style="list-style-type: none"> – у складу са планираним истиче повезаност свих наука/наставних предмета као и повезаност свих актера у образовању
Централни део часа	<ul style="list-style-type: none"> – даје кратке смернице за начин рада у групи/тиму – задаје тему за разговор и рад – подстиче дијалог – поставља проблемске задатке – користи загонетке, слагалице, мозгалице и сл. како би ученици дошли до заједничког решења – користи примере из свакодневног живота – наводи примере примене и користи у свакодневном животу – води дискусију (нпр. за и против); – упућује на коришћење материјала (нпр. повеља о дечијим правима)... 	<ul style="list-style-type: none"> – записују – износе своје мишљење – наводе примере из свог личног искуства – решавају задатке – заједнички траже решење – цртају – певају – играју – учествују у вођеној дискусији – попуњавају наставне листиће/материјале/упитнике – сарађују у тиму/групи са осталим члановима – исписују/лепе на пано своје одговоре... 	<ul style="list-style-type: none"> – пожељан је рад у пару или групи како би ученици развијали међусобно поштовање и уважавање саговорника – задатак би требало да има кратку форму, јасна и прецизна упутства за ученике, да буде прилагођен највећем броју ученика у одељењу јер је акценат на интеракцији свих учесника у циљу развијања и неговања заједништва
Завршни део часа	<ul style="list-style-type: none"> – разговара са ученицима о оствареним резултатима 	<ul style="list-style-type: none"> – учествују у процени и вредновању сазнајног процеса и резултата рада; 	<ul style="list-style-type: none"> – потребно је ученике уводити у рефлексiju и саморефлексiju

² Наставник самостално планира методе, облике и наставна средства у односу на наставну јединицу, циљ и исходе часа, планиране активности, као и контекст одељења и ресурсе школе.

³ У табели су дате уопштене активности које треба разумети као смернице. Потребно је да наставник самостално испланира активности часа у односу на наставну јединицу, циљ и исходе часа, као и контекст одељења.

	<ul style="list-style-type: none">– уводи и упућује ученике у заједничку процену резултата рада на часу– даје смернице за праћење и вредновање– похваљује све ученике и њихов рад	<ul style="list-style-type: none">– износе своја запажања и мишљење	
--	---	---	--